

İlm-i ledün üzerine

Ceyhan Bey: “İlm-i ledün nedir? Önemi nedir? Delilleri var mıdır? Kimlere verilir?”

İlim sıfatı Allah’a ait bir sıfattır. Alîm olan, her şeyi kayıtsız şartsız bilen, ilmi gaybı ve şehadeti ile bütün kâinatı kuşatan ve ilmi sonsuz olan Allah’tır. Kur’ân bildiriyor ki: “Gaybın anahtarları O’nun katındadır. Onları ancak Allah bilir. Karada ve denizde ne varsa Allah bilir. Düşen hiçbir yaprak yoktur ki, Allah onu bilmesin. Yerin karanlıklarında hiçbir dâne yoktur ki, Allah onu bilmesin. Yaş ve kuru hiçbir şey yoktur ki,—apaçık bir kitapta bulunur—Allah onu bilmesin.”¹

İnsanın bilgisi, Allah’ın sonsuz ilmi yanında hiç mesabesindedir. İnsanlar ancak Allah’ın bildirdiği kadar bilirler. Bu bağlamda insana, meleklerin dediği gibi “Allah’ım! Seni tesbih ederiz, Senin bize bildirdiklerinden başka bizim bilgimiz yoktur. Şüphe yok ki sonsuz ilim ve hikmet sahibi olan Sensin!”² demekten başka bir şey yakışmaz.

İnsanın iki türlü bilgi edinme yolu vardır: 1-Kendi kesbi ile (Kendi gayret ve çabası ile) 2-Allah’ın vehbi ile (Allah’ın doğrudan kendisine ilim vermesi sûretiyle)

İnsan zahirî ilimleri, yani varlıkların bize bakan, sebeplerle izah edilen yönünü kendi aklı ile; yaşayarak, görerek, okuyarak, tecrübe ederek, bilgi edinerek öğrenir. Buna kendi çabamızla elde ettiğimiz bilgiler manasında kesbî ilimler diyoruz.

Vehbî ilimlere gelinceâ€| Bâtınî ilimler de denen, varlıkların içyüzünün bilgisini ise insan kesbiyle değil; Allah’ın vehbiyle, yani öğretmesiyle öğrenir. Nitekim Kur’ân, “Allah Âdem’e esmayı öğretti”³ buyurmuştur. Anlaşıyor ki insanlık, Hz. Âdem’den beri Allah’ın güzel isimlerini, bu güzel isimlerin varlıklar üzerindeki tecellilerini, varlıkların fizik ötesi boyutları bulunduğunu ve bu boyutların ancak Allah’ın lütfu ile öğrenilebileceğini öğrenmiş bulunuyor.

İlm-i ledün kavramı, Kehf Sûresinin 65. âyetinde geçen bir kavram nedeniyle fikir dünyamıza girmiştir. Söz konusu âyette Allah (cc) buyuruyor ki: “Nihayet kullarımızdan bir kul (olan Hızır’ı) buldular ki, biz ona, katımızdan bir vahy vermiş ve katımızdan (gayblara dair özel) bir ilim öğretmiştik.”⁴ Bu âyette geçen “Alleminâhu min ledunna ilma” kelimesi “Ona katımızdan bir ilim öğrettik” demektir. Ki, ledün

kelimesi bu âyetten alınmış ve gayba ait özel bir ilim alanı olarak zihinlerde yer etmiştir.

Asla bakarsanız; zahirî olsun, batınî olsun, kesbî olsun, vehbî olsun, bütün ilimler Allah'a aittir ve Allah katındandır. Ve yine kelimenin aslına bakarsanız, peygamberlere vahiy yoluyla gelen bütün ilimler ledünnî ilimden sayılır. Çünkü bütün vahiyler Allah katındandır. Fakat ledün kelimesi, İslâm düşünce tarihi boyunca, zahiri bilgilerle ulaşılamayan, eşya ve olayların perde arkası ve perde ötesi ile ilgilenen özel bir ilim dalının adı olarak kullanılagelmiş ve bu kullanışla da kavramlaşmıştır.

Ledünni alan, Allah'ın hususi kullarına öğrettiği hususi bir alandır. Meselâ Kehf suresinde Hz. Musa (as) ile bir gemiye binen Hz. Hızır'ın (as) macerası hikâye edilir. Hz. Hızır (as) durup dururken bindikleri gemiyi deliyor. Bunun sebebini de Hz. Musa'ya (as) daha sonra şöyle açıklıyor: "O gemi, denizde çalışan birtakım yoksul kimselere ait idi. Onu yaralamak istedim, çünkü onların ilerisinde, her gemiyi zorla ele geçiren bir kral vardı."⁵ Hz. Hızır (as) ileride olacakları ledünni ilmiyle keşfederek gemiyi yaralıyor; böylece yoksulları zalim kralın hışmından koruyor.

Keza, Hz. Süleyman'a ve Hz. Davud'a (as) kuşların dilinin öğretilmesi⁶, Hz. Süleyman'a (as) rüzgârın, cinlerin ve şeytanların itaatkâr kılınması⁷, Hz. Davud'un (as) dağları, taşları ve kuşları zikirle konuşturması ve demiri yumuşatması⁸, Hz. Yusuf'a (as) verilen rüyaların yorumu ilmi⁹, Hz. Yakub'un (as) Hz. Yusuf'un (as) yaşadığını biliyor olması¹⁰, Peygamber Efendimiz'in (asm) Hendek savaşında kazı sırasında Kisra ve Bizans saraylarının yıkılacağını ve İslam topraklarının genişleyeceğini görmesi ve ümmetini müjdelemesi peygamberlerin mazhar oldukları ilm-i ledün örneklerinden sadece bir kaçıdır.

Ledün ilmine evliyadan da mazhar olanlar olmuştur.

İlm-i ledünnün sayılarla ilgili alanına Cifir ilmi denmiştir. İlm-i ledünne mazhar olan ve Cifir ilmine hâkim olan Bediüzzaman Hazretleri, Kur'ân ve imân esaslarının hakikatlerini kesin delillerle ümmete ders vermek hizmetinin, ilm-i cifir gibi gizli ilimlerin yüz derece daha üstünde bir meziyeti ve kıymeti olduğunu ifade ederek, bu kudsî vazifede Kur'ân ve imân esasları gibi kesin ve muhkem delillerle bildirilen hakikatlerin sû-i istimâle meydan vermediğini beyan ediyor ve Risâle-i Nur'da ilm-i cifrin ihtiyaca göre kullanıldığını bildirerek, bu ilmin herkesçe kullanılmasına izin vermiyor.¹¹

Dipnotlar:

- 1- En'am Suresi: 59,
- 2- Bakara Suresi: 32,
- 3- Bakara Suresi: 31,
- 4- Kehf Suresi: 65,
- 5- Kehf Suresi: 79,
- 6- Neml Suresi: 16-17,
- 7- Enbiya Suresi: 81-82; Sebe Suresi: 12,
- 8- Sebe Suresi: 10-11,
- 9- Yusuf Suresi: 21,
- 10- Yusuf Suresi: 87,
- 11- Lem'alar